

Մենք նստեցինք վարպետ Փանոսի ձիերի վրայ եւ սկսեցինք դիմել դեպի քաղաքը: Այսօր մեզ հետ դավազներ չկային, ես եւ Ասլանը միայնակ էինք: Ճանապարհին նա կրկին զգուշացրեց ինձ, որ չմոռանամ իմ դերը...

Հայոց առաջնորդարանը կից էր Սուրբ Նշան եկեղեցուն:

Հոգեւոր առաջնորդի բնակարանը, թէեւ փաշայի ապարանքի շքեղութիւնը չուներ, բայց իր բնաւորութեան կողմից շատ նման էր նրան: Չանազանութիւնը նրանումն էր միայն, որ այստեղ չկային ներքինիներ, սեւամորթ ստրուկներ, չկար եւ յարեմ: Բայց այստեղ եւս կար բանտ, այստեղ եւս մարդիկ տուգանքի էին ենթարկւում, այստեղ եւս կաշառակերութիւնը խեղդում էր, սպանում էր ամեն արդարութիւն:

Երեւում էր, որ նորին սրբազնութիւնը գիտեր պահպանել իր դիրքի բարձր նշանակութիւնը: Մի խումբ ծառաներ դուրս թափոցան, մեր ձիաները բռնեցին, մեզ տարան առանձին ընդունարանում, բայց տասն րոպէից աւել սպասել տոհմ, մինչեւ պատիւ ունեցանք ներկայանալու:

Ասլանը մօտեցաւ համբուրելու սրբազանի աջը, բայց նա թոյլ չտոեց, միայն սիրալիկ կերպով սեղմեց իր այցելոյի ձեռքը, յետոյ շատ քաղցրութեամբ տեղ ցոյց տոեց իր աջ կողմում, բոլորովին իր մօտ:

Ասլանը նստեց, իսկ ես նրա աջը համբուրելուց եւ օրհնութիւնը անելուց յետոյ, կանգնած մնացի ոտքի վրայ:

Սենեակի յատակը ամբողջապէս ծածկուած էր գեղեցիկ գորգերով: Եւրոպական կարասիք, որպէս ամեն տեղ այդ քաղաքում, նոյնպէս եւ այստեղ չկային, միայն սենեակի պատուար մասնում, այսինքն մուտքի հանդէպ, գորգերի վրայ տարածուած էր մի փափուկ մինդար, որ պատած էր սեւ թաւիչով: Նրա վրայ նստած էր սրբազանը, նրա վրայ նստացրեց նաեւ իր հիւրին: Յիսուն տարեկան հազիւ կը լինէր սրբազանը, միջահասակ մարդ էր փառաւոր սեւ մօրուքով, որ դեռ նոր էր սկսել ճերմակել, եւ ծանր, լուրջ նայածքով, որք խիստ յարմարում էր նրա աստիճանին: Գլուխը սովորաբար փոքր-ինչ կորացրած էր բռնում եւ տակից նայելու համեստութիւնն ուներ: Հագել էր երկար, ընդարձակ փարաջայ սեւ ատլասից, որի մետաքսեայ կարմիր աստառով պատած լայն թելքերը երեւան էին հանում նրա գեղեցիկ թելոցները, որ պատրաստուած էին վարդագոյն թաւիչից եւ կապուած էին արծաթեայ կոճակներով: Աջ ձեռքում բռնած ուներ երկար «տեր-ողորմեաւ դեղին սաթից, խոշոր հատիկներով, որի մի մասը փաթաթել էր բազուկի վրայ: ճկոյթի վրայ փայլում էր եպիսկոպոսական ոսկի մատանին, ահագին վար-